

ÅRSMELDING 2023

NATURVERNFORBUNDET I LILLEHAMMER OG ØYER

Naturvernforbundet i Lillehammer har i løpet av 2023 jobbet med den planlagte E6-utbyggingen i tett samarbeid med Lågendeltaets venner (LDV), fritidshus-utbygging og arrangert klesbytting ved to anledninger i mai og november. Den største av disse to foregikk 24. november i Kulturhuset Banken under «Grønn Fredag – En annerledes Black Friday». I samarbeid med Framtiden i våre hender Lillehammer, DNT Ung Lillehammer ble det byttet over 1000 plagg. I tillegg var lokale skreddere til stede og reparerte klesplagg gratis for gjestene som kom. Aktiviteten i styret har vært stor utover styremøtene med drøftinger digitalt, samtaler på telefon og skriving av innlegg og høringsuttalelser. Styret er godt fornøyd med arbeidet og innsatsen som er lagt ned i løpet av året 2023. Styret retter en stor takk til fylkessekretær Ida Sofie Stryken for all hjelp og støtte gjennom dette året.

Prioriterte saker

Årsmøtet vedtok at vi i 2023 skulle ha hovedfokus på følgende saker:

- E6-utbyggingen i Lågendeltaet
- Fritidshusutbygging med et regionalt samarbeid.
- Klesbyttedager.
- Verve minst 20 nye medlemmer til laget
- Opprettelse av et skogbruksutvalg
- Følge med og uttale oss om planene om å bygge ny kraftledning med monsternaster fra Lillehammer til Gran som kan ødelegge mye natur i Gausdal

Organisatorisk

Årsmøte

Årsmøtet ble avholdt på Stasjonen Café og Restaurant, samt med mulighet for digital deltagelse, den 02.03 2023.

Årsmøtet ble gjennomført med behandling av blant annet regnskap, årsmelding og valg. Det var 16 medlemmer til stede på årsmøtet. Protokollen fra årsmøtet kan ettersendes om ønskelig.

Styret

Styret har hatt 13 styremøter. Styret har bestått av:

Leder:	Terje Onshus
Nestleder:	Svein Thore Jensen
Kasserer:	Svein Larsen
Sekretær:	Kelsey Kristine Tisthammer
Styremedlem:	Lise Nystuen
Styremedlem:	Hilde Jorunn Hoven
Styremedlem:	Kjell Fredrik Løvold
Vara:	Stine Østmoe
Vara:	Marius Sunde
Vara:	Steinar Myrabø

Kasserer Svein Larsen måtte dessverre trekke seg tidlig i perioden, og leder har derfor fungert som kasserer. Hilde Hoven flyttet fra Lillehammer høsten 2023 og deltok ikke i styremøter og styrets arbeid etter dette.

Medlemmer

Naturvernforbundet i Lillehammer hadde pr 31.12.2023 344 medlemmer. Dette er en økning på 18 medlemmer sammenlignet med 2022.

Temagrupper

Lokallaget har hatt følgende temagrupper:

- E6-utvalget: Hilde Hoven, Svein Thore Jensen, Terje Onshus
- Fritidshus-utvalget: Terje Onshus, Erik Hansveen og Kjersti Swensen
- Skogbruksutvalget: Lise Nystuen, Ragnhild Bjørnsen og Rose Keller.
- Markedsføring/aktiviteter: Kelsey Tisthammer, Lise Nystuen, Stine Lilledal Østmoe,

Økonomi

I 2023 endte vi med et underskudd på kroner 7 043,84.

Utvikling i lagets egenkapital:

- 31. desember 2022: kr. 81 742,16
- 31. desember 2023: kr. 74 698,32

Miljøpolitisk arbeid

E6-saken

Det ble en stor seier for naturvernforbundet og alle som har vært engasjert i å stoppe motorveien på vestsiden av Lågen og gjennom Lågendeltaet den 19. desember 2022 da Miljøverndirektoratet avslo dispensasjonen fra Nye Veier om å legge veien gjennom naturreservatet. Vinteren og våren 2023 startet med en enorm mobilisering av byens

ordfører, en lokal biolog og beboerne på Busmoen om å få omgjort vedtaket. I januar og februar var det flere innlegg i riksmidia og mange debattinnlegg i GD. E6-utvalget jobbet hardt og mye med å svare på og skrive debattinnlegg. Debatten var tøff, og vi ble i flere innlegg tillagt meninger vi ikke hadde, og det ble brukt karakteristikk om naturbevegelsen som ikke var saklige. Mange forskere og fagfolk skrev debattinnlegg og nesten alle støttet oss i konklusjon. Vi fikk publisert 4 debattinnlegg i GD i perioden 12. januar til 22. februar og skrev ytterligere to innlegg som ikke ble publisert.

På en pressekonferanse avholdt på Biltema på Lillehammer 10. februar i år annonserte regjeringen at den allikevel ville bygge motorveien. Det ble et sjokk for oss og miljøbevegelsen. Miljødirektoratet fikk i oppgave å endre grunnlaget for vernet i området – «forskrift om fredning av naturreservatet». Statsforvalteren fikk i oppgave å iverksette utredning og deretter høring av forslag til endring av det geografiske virkeområdet til forskriften. Det ble på vårparten utarbeidet et forslag fra Statsforvalteren om endring av verneforskrift for Lågendelta Naturreservat.

Vi skrev sammen med våre gode samarbeidspartnere Lågendeltaets Venner, Natur og Ungdom og Naturvernforbundet i Innlandet og sentralt en grundig høringsuttalelse 1. mai.

Regjeringen kom også med forslag til miljøforbedrende tiltak med svært kort høringsfrist i som vi sendte høringsuttalelse på den 23. mai.

Den 13. juni ble to styremedlemmer fra LDV og Terje Onshus intervjuet av NRK Innlandet ved Hovemoen Gård i Lågendeltaet. Deler av intervjuet ble sendt på radio og TV i NRK Innlandet og hele intervjuet ble gjengitt på NRK.no..

Den 20. juni innkalte regjeringen til pressekonferanse. Her kom beslutningen om at vernet av Lågendeltaet var opphevet og et område/areal midt i deltaet var unntatt vern. Det var en tøff dag og mørk dag for naturen, men ikke helt uventet. Leder satt sammen med NRK på Høgskolen under pressekonferansen og ble intervjuet av NRK rett etter pressekonferansen. Intervjuet ble sendt både i radio og TV sammen masse annet stoff om regjeringens beslutning om å oppheve vernet.

Etter opphevingen av vernet 20. juni ble styret enige om å holde trykket oppe i saken og ikke gi opp. Den 22. juni hadde vi sammen med våre samarbeidspartnere et debattinnlegg i GD i «En mørk dag for norsk natur».

Strategien etter regjeringens beslutning kunngjort 19. juni var å jobbe mot regjering, stortingspolitikere og riksmidier.

En arbeidsgruppe bestående av Kjell Fredrik Løvold og Ragnhild Bjørnsen fra LDV ble satt ned for å arbeide med problemstillingen «naturens rettsvern» spesielt i forhold til Lågendeltaet, men også overordnet. Det ble også etablert kontakt med fagjuridiske miljøer.

Vi vil spesielt nevne Marius Gulbranson som er forlagskonsulent for juridiske fag og styreleder i SABIMA som har vært en svært verdifull kontakt for arbeidsgruppen.

Sammen med LDV og Naturvernforbundet Innlandet henvendte vi oss til Holth & Winge som har gitt oss en utredning om de juridiske rammene for endring av verneforskriften med spesiell referanse til regjeringens vedtak om Lågendeltaet.

Andre gjennomførte tiltak i forbindelse med E6-utbyggingen:

- Klage på vedtak om tillatelse til utslipp i anleggsfasen, utfylling i Mjøsa og Lågen, samt gjenbruk av sprengstein fra Brøttumsformasjonen ved utbyggingen (26. oktober 2023).
- Dialog med stortingspolitikere som resulterte i minst et spørsmål fra Lars Haltbrekken til regjeringen i Stortingets spørretime.
- Den 13. desember sendte vi og våre samarbeidspartnere en begjæring om omgjøring av vedtaket om å endre vernegrensen til Klima- og miljødepartementet.
- Den 20. desember forsøkte vi å publisere; «Finnes det en rettens vei for naturvernet» i Aftenposten.

Når avslaget kom i Aftenposten, forsøkte vi å få det inne i Klassekampen, men det lyktes heller ikke. Innlegget var skrevet sammen LDV, Naturvernforbundet på fylkesnivå og sentralt, Natur og Ungdom og Marius Gulbranson.

Det har vært et tøft år med mye arbeid og sterke motkrefter i denne saken. Vi fortsetter kampen i 2024, og takker våre samarbeidspartnere for godt lagspill i året som gikk.

Fritidshusutvalget

Aktiviteten i utvalget har vært lav sammenliknet med 2021 og årene før det. Planene for utbygging i Øyerfjellet bekymrer oss, og vi kommer til å følge opp. Vi har i starten av 2024 sendt innspill til planprogram og konsekvensutredning for Mosekertoppen - Pjeksen og sendt innspill til plan for detaljregulering av Hafjell 950 (Gaiastova) som vi også hadde en høringsuttalelse på ved oppstarten av planarbeidet 30. september 2022. Planene for utbygging i Øyerfjellet er ambisiøse og kan ta mye skog, myr og annet areal og føre til økt biltrafikk.

Vi er mer beroliget over utviklingen i Lillehammerfjellet og utbyggingen på Nordseter selv om det var ting i planforslaget som vi reagerte på i høringen og vi vet det er sterke utbyggerinteresser også her. Pressgruppene mot sterk utbygging av Nordseter er sterke og flere. Vi har gjennom lengre tid hatt et tett og godt samarbeid med Gropmarkas Venner, Lillehammerfjellet tur- og løypeselskap og DNT noe som gjør oss sterke.

Vi har hele i prosessen hevdet at en utbygging bare må skje i begrenset omfang på Nordseter, både når det gjelder bruken av areal og måten det bygges på. Når det i planen foreslås å tillate om lag 300 nye boliger i områdeplanen, synes vi det er et altfor høyt tall. Vi er for en byggegrense på Nordseter og vi ser at våre ønsker og tidligere innspill om byggegrense stort sett er ivaretatt i planforslaget. Det er to alternativer i områdeplanen og

som på visse punkter er forskjellige. For oss er det veldig viktig at det ikke bygges hytter i lia ovenfor Kaussetra som bare er ivaretatt i det ene alternativet.

Bevaring av seterområdene og kulturlandskap er viktig for oss noe som er framholdt som viktig flere steder i plandokumentene selv om det ikke er gjennomført fullt ut i planen.

Leder sitter også i arbeidsgruppa for Fjellgrensenettverket for Lillehammer, Øyer og Ringsaker. Fjellgrensenettverket består av representanter fra Sjusjøen og Nordseter Vel, representanter fra hyttelagene og DNT Lillehammer. koordinator er Morten Aas, medlem og koordinator i FNF (skriv hele navnet) Innlandet

Leder har vært på flere møter i nettverket og seinest på et fysisk og åpent møte 22. november på Lillehammer. Hensikten med møtet var en diskusjon om hvor vi som arbeidsgruppe står og hva som er veien videre. Etter min vurdering et veldig nyttig og bra møte.

Skogbruksutvalget

Utvalget er nyopprettet og har kun hatt et møte. Utvalget ønsker kunnskap og kompetanseheving og derfor har vi fått Gjermund Andersen på medlemsmøtet vårt 21. februar. Han har jobbet med fagområdet i mange år i Naturvernforbundet. Utvalget har bestått av Lise Nystuen (leder), Ragnhild Bjørnsen og Rose Keller.

Skogbruksutvalget har også bidratt for Lillehammer kommunes prosjekt om Aktiv aldring. Det ble planlagt flere turer med fokus på skog som skulle gjennomføres i 2024.

Annet arbeid:

- Den 21. desember sendte vi brev til alle kommunepolitikere i Øyer og Lillehammer. Formålet var å minne dem om deres ansvar for natur og klima etter blant annet Montreal-avtalen. Montreal-avtalen må innfris, og kommunene har nøkkelrollen i arbeidet med blant annet at å jobbe for at 30 prosent av land- og havområder vernes, og at 30 prosent av degraderte områder restaureres. Vi inviterte dem også til samarbeid og at de skulle ta kontakt med oss med spørsmål om klima og natur.
- Høringsuttalelse om ny 420 KV-ledning mellom Lillehammer og Gran og nye transformatorstasjoner ble sendt 12. mai. Statnett SF la fram melding med forslag til utredningsprogram for ny 420 kV-ledning mellom Lillehammer og Gran med nye transmisjonsnettstasjoner i Lillehammer og Gran kommuner, samt omlegginger av ledninger i Lillehammer. Vi gikk for alternativet med transmisjonsnettstasjon i Hovemoen framfor stasjon på Finnsvea. Stasjon på Finnsvea vil medføre et større arealbeslag enn stasjon i Hovemoen. Finnsvea ligger i tillegg i et LNF-område, mens Hovemoen i stor grad allerede er nedbygd.

Arrangementer/tiltak

Lokallaget har arrangert

6. mai: Klesbyting på Ombruksfestivalen

NiLØ var til stede med egen stand under Ombruksfestivalen som ble arrangert på Fabrikken 6. og 7. mai. Vi tilrettela med stativer, klær, byttelapper og et lite «skifterom». Selv om dette ble gjort i mindre skala enn vi er vant til så er vi godt fornøyd med at ca. 50 plagg fikk nye hjem den dagen.

24. november: Grønn fredag – En annerledes Black Friday

Sammen med Framtiden i våre hender Lillehammer og DNT Ung Lillehammer arrangerte vi Grønn fredag i november som et mot-arrangement for Black Friday/Black Week. DNT-Ung hadde en egen stand der det var mulig å selge gamle turklær og turutstyr. Bendiksen & Søm og Sting Studio var også til stede for å hjelpe gjestene med å reparere klærne sine. Vi bidro økonomisk, i planlegging, samt med gjennomføringen av selve arrangementet både i forkant av og under selve dagen. Dagen ble svært vellykket med over 1000 plagg som fikk nye hjem.

Lokallaget har deltatt på følgende arrangementer

Torbjørn og Svein Thore deltok på nettverkstreff om Gausavassdraget på Jorekstad 7. februar. Møtet ble arrangert i regi av forskningsprosjektet SABICAS, og det ble gitt orientering om miljøtilstanden i vassdraget, feltarbeid og funn, gjennomførte flomsikringstiltak og ulike utfordringer for jordbruket. SABICAS-prosjektet har til hensikt å foreslå naturbaserte løsninger langs elva fir å øke klimatilpasning og biologisk mangfold i nedbørfelt som er under press, se egen nettside www.sabicas.no.

Aktivitet i media

Naturvernforbundet i Lillehammer og Øyer har vært synlige i media i året som har gått, og har blant annet hatt følgende medieoppslag/leserbrev:

- **Nei til ny E6 på vestsiden av Lågen - en stor seier for miljøet.**
Debattinnlegg av Terje Onshus GD 12/1 2023.
- **Lågendeltaet er mere enn fugl.**
Debattinnlegg GD av Terje Onshus 19/1 2023
- **Leirskifer fra Vingnestunnelen på ny E6 er en tikkende miljøbombe.**
Debattinnlegg GD av Terje Onshus 22/2 2023.
- **Naturvernforbundets arbeid med E 6 forbi Lillehammer.**
Debattinnlegg GD av Terje Onshus 24/2 2023.
- **Om høgspenledning, verna natur, leirskifer, avbøtende tiltak og mere.**
Intervju med Øyvin Aamodt og Ragnhild Bjørnsen, LDV og Terje Onshus ved NRK Innlandet radio og TV 13/6 2023.

- **Skulle fjerne luftspenn over Lågendeltaet- forslaget kan bli skrotet.**
Intervju med Øyvinn Aamodt og Ragnhild Bjørnsen, LDV og Terje Onshus ved NRK Innlandet 14/6 2023.
- **Regjeringen opphever vernet av Lågendeltaet.**
Intervju med Terje Onshus ved NRK Innlandet, sendt radio og TV 20/6 2023.
- **En mørk dag for norsk natur**
Debattinnlegg GD, skrevet av Øyvinn Aamodt, LDV, Ole Midthun, Naturvernforbundet i Innlandet og Terje Onshus 22/6 2023.

Aktiviteter ikke publisert av media

- **Bruk av data fra fugletellinger til konklusjon om veiløsninger (E 6 trase`) som det er ikke belegg for.**
Debattinnlegg GD av Terje Onshus 28/1 2023.
- **Lillehammers ordfører villeder i E6 saken**
Innsendt debattinnlegg i Aftenposten av Terje Onshus 25/1 2023.
- **Finnes det en rettens vei for naturvernet?**
Debattinnlegg av Kjell Fredrik Løvold, Ragnhild Bjørnsen, LDV, Truls Gulowsen, Ole Midthun, Gina Gylver, leder, Natur og Ungdom, Marius Gulbranson, jurist og forfatter. Sendt Aftenposten 20. januar, deretter Klassekampen.

Brev og høringsuttalelser

- Krav om forlenget høringsperiode for høring av forslag om endring av vernegrense og verneforskrift for Lågendeltaet Naturresevat (4/3 2023).
- Høringsuttalelse til forslag om utgrensing av verneareal og endring av verneforskrift for Lågendeltaets Naturresevat i Lillehammer (1/5 2023).
- Høringsuttalelse til melding om ny 420 KV Lillehammer – Gran og nye transformatorstasjoner (12/5 2023)
- Klage på kort frist på høringsuttalelse for høring av Nye Veiers forslag til miljøforberedende tiltak på strekningen Moelv -ØYER (15/5 2023).
- Høringsuttalelse til forslag miljøforberedende tiltak på strekningen Moelv -ØYER (23/5 2023) Områdeplan for Nordseter – høringsuttalelse (25/6 2023)
- Klage på vedtak om midlertidig tillatelse til utslipp fra anleggsfasen, utfylling i Mjøsa og Lågen, samt gjenbruk av sprengstein fra Brøttumsformasjonen ved utbygging av E6 Roterud-Storhove (26/10 2023).
- Begjæring om omgjøring av vedtak, Klima- og miljødepartementet (14 /12 2023).
- Kommunens viktige rolle i naturvernarbeidet. Brev til nye kommunestyrerepresentanter i Lillehammer (21/12 2023).